

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 385

מישיבת ועדת הכספים

יום ב', י"ג בכסלו החשמ"ז - 15.12.86, שעה 10.00

נ כ ח ר :

- חברי הוועדה:
- א. שפירא - היו"ר
 - א. אבוהצירא
 - ז. אמיר
 - י. ארידור
 - פ. גרופר
 - ד. דנינו
 - א. ויינשטיין
 - א. ורדיגר
 - י. כהן
 - י. מצא
 - ע. סולודר
 - ש. עמר
 - י. צבן
 - ד. צוקר
 - ח. קופמן
 - ח. רמון
 - מ. שטריח
 - א. שלום
 - ג. שפט
 - ד. תיכון
 - י. קיסר

- א. קרסנר - מזכיר הוועדה
- א. דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
- ס. אלחנני - יועצת כלכלית
- מ. איזנברג - קצרנית

סדר-היום:

- סכר מנהלי הבנקים
- חוק החברות הממשלתיות (תיקון - סייג לפירוק מרצון ולמכירת מניות), החשמ"ז-1986 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת י. קיסר
- חוק לתיקון פקודת החברות (דירקטורים מקרב הציבור) - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת א. ויינשטיין
- חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 70) - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. קופמן
- חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון) (פטור ממס רווחי הון לפדיון מניה של חבר באגודה שיתופית) - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. רמון
- צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה)

שכר מנהלי הבנקיםהיו"ר א. שפירא:

אני פותח את הישיבה.

הנושא הראשון בסדר-היום של ישיבה זו: שכר מנהלי הבנקים.

ז. אמיר:

אינני יודע למה ה"עליהום" הזה על הבנקים. הנושא הזה מעסיק אותנו הרבה זמן. אינני מבין מדוע צריך להטיל סנקציות על הבנקים ולא לאשר הגבלת מס על אמיסיות שמבקשים להנפיק הבנקים. היות ואני חייב לעזוב לישיבת ועדת הכנסת, אני מבקש להעמיד להצבעה האמיסיות של הבנקים.

ד. תיכון:

אם הנושא אינו מעניין אותך, לא נדון בו. נדון רק במה שמעניין

אותך.

היו"ר א. שפירא:

רבותי, אני רוצה קודם-כל לברך חבר חדש בוועדת הכספים, חבר-הכנסת

דדי צוקר.

ד. צוקר:

בירכו אותי. זו הברכה השניה.

היו"ר א. שפירא:

אין הגבלה על ברכות.

אני מברך אותך ואני מקווה שתהיה אחד החברים הפעילים בוועדה ולענות

אני רוצה להראות לחברי הוועדה מדוע החלטתי לפתוח המעטפות שנשלחו אלי על-ידי הבנקים, ובהן נתונים על שכר מנהלי הבנקים, דוקא בנוכחות חברי הוועדה. המעטפות נמסרו לי אישית ועליהן כתוב: "ביד, לנמען בלבד, סודי, אישי".

י. ארידור:

אין לי שום ספק, שמה שכתוב על הצד החיצוני של המטעפה הוא נכון.

היו"ר א. שפירא:

אני פותח את המעטפה של בנק לאומי לישראל, וקורא המסמך שבה:

"לכבוד

ה' בכסלו החשמ"ז
7 בדצמבר 1986

הרב אברהם שפירא, חבר הכנסת
יו"ר ועדת הכספים של הכנסת
ירושלים

מר שפירא הנכבד,

בחטובה למכתבך אלי מיום 27 באוקטובר 1986, ובהמשך לשיחותיך עם ראשי הבנקים, הו"נ מתכבד להודיע לך, כי סך כל המשכורת החדשית המטולמת לעשרת אנשי ההנהלה הבכירים של הבנק, נכון בגין חודש ינואר 1987, הוא כ-126,000 ש"ח. הסכום נטו, בניכוי מסים ותשלומים לקופת גמל הינו כ-49,000 ש"ח.

המשכורת כוללת את כל הרכיבים, כגון השתתפות המעביד בקרן השתלמות, דמי נופש, ספרות מקצועית, משכורת "ג וכו', אך לא כוללת הפרשות מקובלות של המעביד לפיצויים וקופת תגמולים או תשלומים אחרים על-פי חוק, כגון מס שכר וכו'.

בגין חודי אוקטובר 1986 היה סכום השכר החדשי הכולל של אותם עובדים כ-153,000 ש"ח. דהיינו הם ירדו בשכרם.

ד. חיכוך:

כי שם היה כלול שכרו של מר יפת, וכאן - לא.

היו"ר א. שפירא:

ובהמשך נאמר:

"הסכום נטו, בניכוי מסים ותשלומים לקופת גמל היה כ-58,000 ש"ח. ההפחתה של המשכורות המשולמות לצוות הבכיר של הבנק נעשתה בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 16 באוקטובר 1986.

הפחתה זו נכנסה לתוקף רק ב-1 בינואר 1987, עקב העובדה כי תנאי עבודתו ושכרו של הסגל הבכיר מוסדרים על-פי הסכמי עבודה אישיים. הסכמים אלה מאפשרים דיון בטינויים בתשלומי שכר רק בתחילת השנה האזרחית."

י. ארידור:

מי חתום על המסמך הזה, רואה החשבון של הבנק?

היו"ר א. שפירא:

לא, חתום מ. אינהורן.

ובהמשך נאמר:

"לרשותו של כל אחד מהנ"ל עומדת מכונית של הבנק. העובד מחוייב בתשלום מס בגין טובת ההנאה הקשורה בכך, וזאת לפי הוראות פקודת מס הכנסה. בנוסף לכך משולם חשבון הטלפון שלהם וכן הם זכאים להחזר הוצאות הנעשות במסגרת ולצורך מילוי חפקידם בבנק.

בכבוד רב
(-)
מ. אינהורן

העחק: מר אלי הורביץ
יו"ר הדירקטוריון"

עד כאן המכתב של בנק לאומי לישראל.
ועתה אני פותח את המכתב של בנק איגוד לישראל בע"מ. וזו לשונו:

"לכבוד

הרב אברהם י. שפירא, חבר הכנסת
יו"ר ועדת הכספים של הכנסת
ירושלים

מר שפירא הנכבד,

בתשובה למכתבך אלי מיום 29 באוקטובר 1986, אני מתכבד להמציא לך את הפרטים כדלקמן:

סך כל המשכורת החדשית המשולמת לעשרת המנהלים הבכירים של הבנק, נכון בגין חודש אוקטובר 1986, הוא כ-86,000 ש"ח. הסכום נטו, בניכוי מסים ותשלומים לקופת גמל, הינו כ-38,000 ש"ח.

המשכורת כוללת את כל הרכיבים, כגון: דמי נופש, ספרות מקצועית, משכורת י"ג וכו'.

לרשותו של כל אחד מהנ"ל עומדת מכונית של הבנק. העובד מחוייב בחטולם מט בגין טובת ההנאה הקטורה בכך, וזאת לפי הוראות פקודת מט הכנסה. בנוסף לכך משולם חשבון הטלפון שלהם וכן הם זכאים להחזר הוצאות הנעשות במסגרת ולצורך מילוי חפקידם בבנק.

בברכה
(-)
מרטיין מ. מאיר
דירקטור-מנהל כללי

העתק:
מר מ. אינהורן יו"ר הדירקטוריון
בנק איגוד לישראל בע"מ "

ועתה אני פותח את המעטפה של בנק דיסקונט, וקורא את מכתבו:

"לכבוד
הרב אברהם י. שפירא, חבר-הכנסת
יו"ר ועדת הכספים, תנסח
משכן הכנסת
ירושלים

כבוד הרב שפירא,

לפי בקשת ועדת הכספים י"ל הכנסת, כפי שפורטה במכתבך מיום 27 באוקטובר, ועל-פי ההודעה שקיבלנו כי הוועדה תיאור לקבל הנתונים במשותף לגבי המניין הראשון של המנהלים הבכירים של הבנק, הנני מפרט להלן את הסכר וההטבות על מרכיביהם השונים, כפי ששררו ושולמו בבנק דיסקונט לישראל בחודש אוקטובר 1986 לעשרת העובדים הבכירים הראשונים של הבנק:

1. שכר ותשלומים נלווים:

א. שכר כולל (מחושב לפי גובה משכורת אוקטובר 1986 וכולל את השכר החדשי על כל מרכיביו וכן שכר י"ג) לעשרת הבכירים במשותף לשנה
ש"ח 1,163,760
ש"ח 9,698
השכר הכולל הממוצע לאיש לחודש

ב. תשלומים נלווים - ביטוח רפואי, כיבודים וארוחות, ספרות וביגוד, דמי הבראה (מחושב על-פי החעריפים לאוקטובר 1986) לעשרת הבכירים במשותף לשנה
ש"ח 77,040
ש"ח 642
התשלומים הנלווים בממוצע לאיש לחודש

ג. סה"כ שכר ותשלומים נלווים בממוצע לאיש לחודש
ש"ח 10,340
ש"ח 4,029
נסו לאחר ניכויי החובה

2. הטבות נוספות על-חשבון המעביד:

א. עשרת הבכירים משתמשים ברכב צמוד של הבנק.
ב. עשרת הבכירים זכאים להחזקת טלפון על חשבון הבנק.
ג. כל עובדי הבנק - והבכירים בתוכם - זכאים להשתתפות בשכר לימוד גבוה לילדיהם, ומרבית העובדים, והבכירים בתוכם, מקבלים עתון יומי אחד.

3. גימלאות, פרישה וקרנות השתלמות:

א. כל עובדי הבנק - והבכירים בתוכם - זכאים לפיצויי פרישה בשיעור חודש אחד לכל שנת עבודה, והפרטה לקופת גמל בשיעור

5% על חשבון המעביד, כשבנוסף לכך מפריש העובד מהכנסתו עוד 5% לקופת הגמל. (מכלל זה יוצא עובד אחד שהגיע כבר לגיל פרישה ואשר לו הוקנו לפני שנים רבות חנאי פרישה פנסיוניים.

ב. כל עובדי הבנק - והבכירים בתוכם - זכאים להפרישה לקרן החסלמות בשיעור 7.5% מהשכר כשבנוסף לכך מפריש העובד מהכנסתו עוד 2.5% לקרן ההסתלמות.

4. כל עובדי הבנק - והבכירים בתוכם - מקבלים שכרם חודשית וזכאים לחופשות על-פי חוזה העבודה.

5. במרבית השנים הקודמות שולמו מענקים שנתיים לחברי ההנהלה המרכזית של הבנק בשיעור של עד 22% בקירוב מהשכר. על-פי החלטת הנהלת הבנק לא ישולמו מענקים בגין שנת 1986.

בכבוד רב

(-)

ג. להב

ועתה, אני פותח את המעטפה של בנק המזרחי המאוחד בע"מ וקורא

את מכתבו:

"לכבוד

ח"כ הרב אברהם י. שפירא

יו"ר ועדת הכספים

הכנסת

הרב שפירא הנכבד,

הנדון: משכורות 10 הפכירים בבנק

1. בהתאם לבקשת כבודו, להלן השכר והנלווים המשולמים לעשרת הפכירים בבנק המזרחי, מעודכן לחודש דצמבר 1986. (השכר הר"מ אינו כולל את שכר של המנכ"ל מר מ. מן, הממשיך לקבל משכורתו מבנק טפחות)

א. סה"כ השכר החדשי (כולל כל מרכיבי השכר החדשיים) - 66.189 ש"ח

ב. שכר חדשי ברוטו של חשלומים שנתיים (י"ג, דמי

הבראה, ספרות מקצועית וכו') - 6.638 ש"ח

סה"כ שכר חדשי ברוטו - 72.827 ש"ח

2. בהקשר להסתתפות בשכר לימוד של ילדי העובדים, דין אחד למנהלים לכלל עובדי הבנק.

3. לרשות המנהלים הועמד בעבר רכב צמוד על-ידי הבנק, החל מיוני 1984 בשל שיקולי חסכון וצמצומים הוחלט על-ידי הנהלת הבנק שהמנהלים ירכשו הרכב נגד הלוואה. קיימים הסדרים לחשלום דמי האחזקה.

4. למנהלים הבכירים מוחזרות הוצאות הטלפון בביתם, וכן הוצאות לארוחות לצורך מילוי תפקידם.

5. הפרשות הבנק לבכירים עבור פנסיה וגמל היא כמקובל במשק ובתנאים זהים לכל יתר עובדי הבנק.
6. השכר לכל עובדי הבנק (כולל הבכירים) משולם בחחילת החודש בגין החודש השוטף.

בכבוד רב
" (-) (-)
" מ. מן

ועתה אני פותח את המעטפה של בנק הפועלים וקורא את מכתבו:

"לכבוד
ח"כ הרב אברהם י. שפירא
יושב ראש ועדת הכספים
הכנסת

נכבדי,

בהתאם לבקשתך, אנו מעבירים לך את פירוט השכר וההטבות הניתנים לעשרת העובדים הבכירים של בנק הפועלים. הנתונים נכונים לחודש דצמבר 1986, לאחר תוספת היוקר, וכוללים גם את התשלומים השנתיים אותם קבלו העובדים בשנת 1986.

להלן פירוט משכורת המנהלים הבכירים:

ממוצע לעובד	סה"כ	מטכורת ברוטו דצמבר 1986
ש"ח 5.515	ש"ח 55.148	1/12 מתשלומים שנתיים (משכורת י"ג, הבראה, ביגוד, שי)
341	3,414	ברוטו כולל לחודש
ש"ח 5,856	ש"ח 58.562	מטכורת נטו (כולל תשלומים שנתיים)
ש"ח 2,226	ש"ח 22,264	הפרשות המעביד לקרנות פנסיה, תגמולים, השתלמות וכו'
ש"ח 992	ש"ח 9,924	

השכר משולם לעובדי בנק הפועלים בראשית החודש. אין הסכם פיצויים לחברי ההנהלה ואין ביטוח מנהלים. לרשות חברי ההנהלה עומד רכב של הבנק והעובד מטלם את המס החל כל הוצאות רכב. חבר הנהלה מקבל החדר הוצאות טלפון ומטלם את המס החל על הוצאות אלו. חברי ההנהלה, כיחר עובדי הבנק, זכאים להשתתפות בשכר הלימוד עבור ילדיהם הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה. (הסכום הכולל ששולם לעשרת העובדים הבכירים בשנת 1986 מוסיף כ-50 שקל למטכורת הממוצעת).

בכבוד רב
" (-)
" ע. סיון

ועתה אני פותח את המעטפה של בנק כללי לישראל בע"מ וקורא את

מכתבו:

לכבוד
יו"ר ועדת הכספים
הכנסת, ירושלים

א.נ.,

הנדון: בקשתם בענין שכר העובדים הבכירים במוסדנו.

1. שכרם ברוטו הכולל, לרבות חלק יחסי של מסכורת י"ג, של עשרת העובדים הבכירים של בנק כללי לישראל בע"מ בחודש נובמבר 1986 הסתכם בכ-69,000 ש"ח.
2. בחודש מאי 1986 החליטו עובדים אלו מרצונם על הפחתה בשיעור של 15%. הנתונים הנקובים לעיל מביאים כבר בחשבון הפחתה זו.
3. לכל העובדים האלו רכב צמוד. המס בגין הטבה זו מנוכה בחוק.
4. במקרים בהם העניין רלבנטי משולמת לעובדים תוספת חיובת במס: השתתפות בקיטנה לילדיהם, השתתפות בשכר לימוד במוסדות להשכלה גבוהה, השתתפות בדמי מנוי מועדון ספורט, תשלומים בגין רכב, אחזקת טלפון ודמי הבראה. כמו כן זכאים העובדים להחזר הוצאות הנעשות במסגרת ולצרכי מילוי תפקידם בבנק.

בברכה,

(-)

א. גפני

בנק כללי לישראל בע"מ "

ועתה אני פותח את המעטפה של בנק טפחות וקורא את מכתבו: - - -

י. ארידור:

בנק טפחות לא היה בהסדר מניות הבנקים, ולכן אין צורך לקרוא את מכתבו.

היו"ר א. שפירא:

מצויות הוועדה חצלים את המכתבים וכל אחד מחברי הוועדה ייבל תצלום יל כל המכתבים.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת חיים רמון.

ח. רמון:

אני רוצה לומר, לאחר שהמענו את הנתונים, כי מה שנאמר על בנק לאומי לישראל היה נכון, מאד נכון. גם היום, אחרי שפרש ומכס ויחיאלי פרשו, ואחרי שהפחיתו 20% מהשכר - - -

י. צבן:

הפחיתו?

ח. רמון:

הפחיתו מ-153,000 ש"ח באוקטובר 1986 ל-126,000 ש"ח בינואר 1987. כך כתוב במכתב של בנק לאומי לישראל. וזאת אחרי פרישה של 3-4 מנהלים. כך שהמסכורות בבנק לאומי לישראל, היו מופקעות.

י. מצא:

לאיזה סכומים, אתה מעריך, הגיעו בתקופת האינצידנט?

ח. רמון:

לגבי מר יפת ל-70,000 דולר לחודש ולגבי שאר ל-25,000 דולר לחודש. גם היום, אלא ועדת הכספים היחה פעילה בנושא, המשכורות היו נשארות כפי שהיו באוקטובר 1986.

ד. תיכון:

למה החליטו להפחית את המשכורות בינואר 1987?

ח. רמון:

בגלל הלחץ שלנו.

היו"ר א. שפירא:

איך ספק.

ח. רמון:

שלא יט לא יהיה ספק, ההערכות שהיו לגבי המשכורות של הבכירים בבנק לאומי היו נכונות. יחד עם זאת יש במכתב כמה דברים מטושטשים.

י. ארידור:

אתה הבטחת שאם תקבל מספרים ממוצעים, תגיע למשכורות האמתיות של כל אחד מהעשרה.

ח. רמון:

תן לי זמן. מה שחסר לי אלה הם התשלומים לקופות גמל. התשלומים לקופות גמל, אפשר לקרוא להם גם ביטוח מנהלים. כתוב: הסכום נטו, בניכוי מסים ותשלום לקופות גמל. אם זה תשלומי חובה, התשלום הוא חלק מהסכום. ענין זה אינו ברור.

לאחר מכן יש סעיף תמים, שעליו יש הרבה מאוד רכילויות, של כרטיסי אשראי בלתי-מוגבלים לבכירים בבנק, ובהם עושים שימוש בלתי-מוגבל. במכתב של בנק לאומי לישראל כתוב: "וכך הם זכאים להחזר הוצאות הנעשות במסגרת ולצורך מילוי תפקידם בבנק". אצל מר יפת, הויסקי היה לצורך מילוי תפקידו בבנק.

אני מבקש שינתן לנו פירוט מה הם התשלומים לקופות גמל; במכתב של בנק לאומי לישראל כתוב, שהמשכורת אינה כוללת הפרשות מקובלות של המעביד לפיצויים וקופת תגמולים. אני מבקש לקבל פירוט מה הם התשלומים לקופות גמל, וכמה כל אחד מהם מהווה. ומה הן "הפרשות מקובלות של המעביד לפיצויים וקופת תגמולים". אני רוצה לדעת מה זה "מקובל", כי מה ש"מקובל" אצלם לא מקובל אצל אף אחד.

דבר שני, אני מבקש פירוט של החזר ההוצאות שנעשות לצורך מילוי התפקיד. כמה כסף זה היווה בחודש ובכל השנה שעברה.

י. ארידור:

איזה אחוז זה מהמשכורת.

ח. רמון:

אני מצטער, במכתב של בנק לאומי - ועיקר הטענות שלי היו לבנק זה - עדיין הנסתר רב על הנגלה, ואני מבקש מאד שיפרטו.

היו"ר א. שפירא:

חברי הוועדה יקבלו תצלומי המכתבים עוד היום. הם יוכלו לעיין בהם, ואני מציע שביום ב' הבא נקיים דיון בנושא.

ח. רמון:

אנחנו מבקשים שעד אז ינתן הפירוט של החמר שאנו מבקשים.

י. ארידור:

ונדחה גם את הדיון באמיסיות?

פ. גרופר:

לא, לא נדחה את הדיון באמיסיות.

י. ארידור:

אם כך, נקיים את הדיון היום.

היו"ר א. שפירא:

היושב ראש קובע מועד הדיון. אם אתם רוצים דוקא היום לדון בשכר מנהלי הבנקים, איך לי התנגדות, אבל אחרי שנדון ונצביע על האמיסיות.

אני רוצה להגיד מלה לידידי חבר-הכנסת יורם ארידור. אתה זוכר שאמרתי באחת הישיבות, שכל עוד לא יעבירו לידי את המעטפות ובהן התשובות על שכר מנהלי הבנקים, לא אביא לדיון את האמיסיות; חבר-הכנסת מצא הקים קול צעקה, ובצדק. עכשו קבלנו את הנחונים על שכר מנהלי הבנקים. ואיך לערבב שמחה בשמחה. מי שסובל מאי-אישור האמיסיות, אלה הם התעשייה, הקבוצים והמוטבים. לכן אני פונה אליך אישית, שתסכים שהאמיסיות תובאנה להצבעה.

י. ארידור:

אני רוצה להעיר הערה רק לסדר הדיון. יכול היה היושב ראש לפתוח את הדיון ולהגיד, שהוא רק מקריא את החמר שנתקבל מהבנקים, והיום לא יהיה דיון בנושא זה, יהיה דיון בנושא אחר בסדר-היום. אבל היושב ראש מציע לעשות זאת מאוחר מדי, כי היושב ראש פתח בדיון על שכר מנהלי הבנקים והשתחפו חברים בדיון, כולל חבר-הכנסת רמון. היושב ראש אינו יכול להגיד - כאשר אני רוצה לדיון: עכשו אני מפסיק את הדיון והוא יימשך בישיבה אחרת, כי לפי התקנון צריך למאות את סדר-היום. כמובן שאם סדר-היום של הישיבה קובע יושב ראש הוועדה, אבל בתקנון נאמר:

"סדר-היום של ישיבת ועדה יקבע יושב ראש הוועדה. חברי הוועדה רשאים להוסיף הצעות לסדר-היום בהסכמת רוב הוועדה, ובלבד שהדיון בהצעות אלו יהיה לאחר הדיון בסעיפי סדר-היום שקבע יושב ראש הוועדה".

סדר-היום נקבע. הדיון החל בנושא הראשון שבסדר-היום. לא נאמר בשום מקום בתקנון, שהיושב ראש רשאי להפסיק דיון בסעיף שבסדר-היום באמצע ולעבור לנושא אחר בסדר-היום. היות ואני רשום כדין לרשות הדיבור, נראה לי שהיושב ראש אינו יכול לתת רשות הדיבור לחבר אחד, לחבר-הכנסת חיים רמון, ואחריה להגיד: עכשו נפסיק את הדיון, והוא יימשך בשבוע הבא. זה אינו קטור בנושא האמיסיות. אני אומר שאי אפשר להפסיק את הדיון בנושא שעל סדר-היום. לפיכך אני חושב שכל החלטה אחרת לא תהיה בסדר, ואני מציע לישוע את היועץ המשפטי לוועדה.

אילו היה ניתן לי לדבר לענין עצמו, הייתי מבקש לטמוע דעתו של היועץ המשפטי גם על האיכות המשפטית של החמר שקבלנו, כאשר יושב ראש הוועדה מתעלם מאיכות החמר או רואה בחמר שהוגש כאילו בזה מוצתה החלטת הוועדה.

היו"ר א. שפירא:

אני הנחתי סדר-יום על שולחן הוועדה, ובסדר-יום זה מופיע: פתיחת מעטפות הבנקים ואמיסיות. כאשר פתחתי את המעטפות, והיו כאלה שהציעו לי לא לפתוח את המעטפות, אבל אני פתחתי אותן, כי כל כלי התקשורת -

י. ארידור:

פתחת את המעטפות והתחלת בדיון.

היו"ר א. שפירא:

אני לא פתחתי בדיון. חברים ביקשו להציע הצעות לסדר הדיון.

חבר-הכנסת חיים רמון, שלא היה בפתיחת הישיבה, ביקש רשות הדיבור, והנחתי שהוא מבקש להציע הצעה לסדר. כוסיים דבריו, אמרתי שהחברים יקבלו תצלומי המכתבים והדיון יהיה ביום ג' הבא, אלא אם נסיים את סדר-היום וישאר זמן.

י. ארידור:

חבר-הכנסת חיים רמון השתתף בדיון לעצומו. הבעיה איננה חבר-הכנסת חיים רמון. אני טוען, שאתה, חבר-הכנסת רמון, השתתפת בדיון.

ח. רמון:

מה איכפת לך, אדוני היושב ראש, שיהיה דיון?

היו"ר א. שפירא:

קודם כל נשמע הצעה לסדר מפי חבר-הכנסת אפרים שלום.

א. שלום:

כיוון שהמעטפות נפתחו ולא קבלנו עותקים ולא הספקנו לרשום כל הפרטים בעת הקראת הנתונים, הייתי מבקש ומציע, שהדיון בנושא זה לא יתקיים היום. כל חבר שרוצה פירוט נוסף, יגיש למזכיר הוועדה בקשתו ונקבע את הדיון בנושא לתחילת השבוע הבא.

אדוני היושב ראש, אנחנו שומעים שבוע ימים בכלי התקשורת על התכנית הכלכלית של שר האוצר. שר האוצר עושה "לובי" פעם עם התעשיינים ופעם עם ההסתדרות, וועדת הכספים כאילו מחוץ לכל מסגרת, מנוטרלת לחלוטין. אנחנו מנותקים מכל מה שקורה. לכן אני חשוב שמה יחשוב היום ביותר הוא להזמין את שר האוצר ולשמע מפיו על התכנית הכלכלית החדשה.

היו"ר א. שפירא:

שר האוצר לא הביא עדיין תכניתו, לפני הממשלה. ולא מקובל להביא לוועדת הכספים תכנית כלכלית שלא הובאה לממשלה.

א. ויינשטיין:

מאחר וחבר-הכנסת רמון דיבר על שכר מנהלי הבנקים, אני מציע שחבר-הכנסת ארידור ידבר בנושא זה ואחר-כך נעשה פסק-זמן כדי ללמוד את הנתונים שקבלנו ונעבור לנושא אחר, נושא האמיסיות.

י. ארידור:

אדוני היושב ראש, אם אתה פורמליסט, גם אני אהיה פורמליסט.

ח. קופמן:

בעת שהיושב ראש נעדר מהארץ, כלי התקשורת עסקו בנושא שכר מנהלי הבנקים. עכשו, משנפתחו המעטפות, לכבודה של הוועדה הוא שנדון עכשו לפחות שעה בנושא שכר מנהלי הבנקים. ונקבע גם לוח זמנים: עכשו השעה 10.50, בשעה 11.50 נפסיק את הדיון ונעבור לנושא האמיסיות.

י. צבן:

אדוני היושב ראש, מתוך ההערות שנשמעו אני חושב שברור שרוב גדול של החברים מבין שאין לו היום בסיס לדיון לגופם של דברים בשכר מנהלי הבנקים. לכן אני חושב שהדיון יכול להיות קצר מאוד. למעשה זה יהיה דיון לקראת דיון. ולכן אני מציע לך שלא להתעקש. אני מסכים שאין סיבה שלא לאיר היום את האמיסיות, אבל תחילה נגמור את הדיון הזה. לפי דעתי, הדיון העיקרי לא יהיה היום אלא בעוד שבוע, כאשר נקבל את החמר המלא.

ג. ספט:

אני מציע שהיום נחליט על האמיסיות ובסוף השבוע הזה או בשבוע הבא, נדון על שכר מנהלי הבנקים.

אבל אני רוצה לחזור להצעתו של חבר-הכנסת אפרים שלום. אנו חייבים לדון על התכנית הכלכלית. אני פונה במיוחד לחברי הקואליציה, כי אחר-כך ינחיתו עליכם דברים ואתם תטבו כברוונזים בקור ותאשרו. אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת אפרים שלום שכדאי לדון עכשו על הנושא. ואני פונה לחברי הקואליציה: אתם צריכים לרצות בכך, כדי שלא תהיו אחר-כך מוכתבים מלמעלה ולא תדעו מה לעשות.

ד. תיכון:

אני אינני מסוגל להתייחס עכשו למכתבי הבנקים. אני מבקש שיצלמו את המכתבים ויעבירו אותם לעיוננו, ואז אפשר יהיה לקבוע מועד לדיון.

באשר לתכנית הכלכלית החדשה, נעדרתי מספר ימים מהארץ, חזרתי אתמול, עיינתי בכל העתונים וניסיתי ללמוד מה היא התכנית הכלכלית שכולם מרבים לדבר עליה ולא הצלחתי. שמעתי את השידורים ברדיו כל שעה על התכנית הכלכלית ועל לחצים מכאן ולחצים מטם. ואני מוכרח לומר שאינני יודע על מה מדברים. מהעתונים לא הצלחתי להבין מהי התכנית. אני יודע שהיה מסבר בבורסה וחבר-הכנסת יאיר צבן ביקש לדעת מי גרם למסבר ומי נהנה כאשר הבורסה ירדה. אני חושב שפעם צריך להסביר לו מי נהנה ומי מפסיד כאשר הבורסה יורדת.

מכל מקום, שר האוצר עומד להגיש את תכניתו לאישור הקבינט הכלכלי. אני מציע שלאחר שהתכנית תאושר על-ידי הקבינט הכלכלי, יבוא שר האוצר ויפרוש לפנינו את התכנית. ממילא את רוב מרכיבי התכנית צריכה לאשר ועדה זו. ואם היא לא תאשר, שר האוצר יצעק "גוועלד", ועדת הכספים אינה מאשרת.

היו"ר א. שפירא:

אמת התקשרתי טלפוניית לשר האוצר, והוא אמר לי שכל עוד לא הגיש את התכנית לאישור הממשלה, אין הוא יכול להביא את התכנית לפני ועדת הכספים.

חבר-הכנסת ארידור, אינני רוצה שנחחיל עכשו להתדיין על חוות הדעת של היועץ המשפטי, כפי שביקשת. שמעת דעת רוב החברים, שהם רוצים קודם לקרוא את החמר ורק אחר-כך להתייחס אליו.

י. ארידור:

כל מה שראיתי להציע, שהיועץ המשפטי של הוועדה יכין לנו חוות דעת לקראת הדיון בישיבה הוועדה, על הערך המשפטי של הניירות שהוגשו לנו הבקר בתוך מעטפות סגורות, וחוות דעת זו תשרת אותנו בזמן הדיון. חוות דעת זו הכרחית כדי לקיים דיון אמתי בנושא, כי החתימות המופיעות על הניירות האלה, אינן החתימות של אלה המופיעים בדרך כלל על מסמכים הנוגעים להנהלת החשבונות של הבנק. רק במקרה אחד, של בנק המזרחי, מופיעה גם החתימה של מי שנותן אישור על החשבונות של הבנק. אין כאן אישור מצד אלה הממונים על הנושא מטעם החוק.

מה שקטור לענין האמיסיות, צריך לדון בענין האמיסיות לגופו. מי שמרוצה שקיבל ניירות, ואינו רוצה לבדוק את האמיסיות, בבקשה. מל שרוצה לבדוק, על כך יהיה דיון.

חוק החברות הממשלתיות (תיקון - סייג לפירוק מרצון ולמכירת מניות), התשמ"ו-1986 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת י. קיסר

היו"ר א. טפירא:

אנו עוברים לנוטא הבא:

חוק החברות הממשלתיות (תיקון - סייג לפירוק מרצון ולמכירת מניות), התשמ"ו-1986, - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ישראל קיסר.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ישראל קיסר.

י. קיסר:

אתם רציתם שאחן לכם מעט מידע על התכנית הכלכלית שמדברים עליה, אבל לצערי אין לי. לכך אגע בהצעת החוק שלשמה הוזמנתי, ואני מודה ליושב-ראש שלא הניח את ההצעה הזאת בכספת.

אני כבר הרבה זמן מתהלך בהרגשה שהסמכות שיש לממשלה לפרק חברות ממשלתיות, נעשה בה שימוש רחב. הדבר הביא אותי למחשבה, שבמקרה של פירוק חברות ממשלתיות, שהממשלה היא גם הבעלים וגם המעסיק, כדי למנוע שימוש לרעה בכלי זה, חשוב שתהיה בחינה נוספת של ועדת הכספים. שימו לב, אני אומר: ועדת הכספים ולא ועדת העבודה והרווחה, ששם על-פי רוב השיקולים הם חברתיים, ואילו כאן השיקולים הם בראש ובראשונה כלכליים.

שר האוצר מודעי התנגד להצעה, והוריתי אותה לממשיכו. אני דברתי עם שר האוצר משה נסים. אנחנו העברנו את ההצעה בקריאה טרומית בכנסת, והיא הועברה לוועדת הכספים.

בהצעת החוק מוצע, שלפני שהממשלה מחליטה על פירוק חברה, הדבר צריך לבוא לדיון בוועדת הכספים, כדי שתהיה בחינה נוספת של ועדת הכספים, של גוף כלכלי;

י. צבן:

מדובר רק על חברות ממשלתיות?

י. קיסר:

אם גורם חיצוני בא לפרק חברה, על זה איננו מדברים. אני מדבר על החלטת ממללה ביזמתה היא למנות כונס נכסים לחברה ממשלתית.

ח. קופמן:

ומה לגבי פירוק של חברות של חברת-העובדים?

י. קיסר:

אני מדבר על מינוי כונס נכסים מרצון לחברה ממשלתית על-ידי ממשלת ישראל. במקרה שהחליטה ממשלת ישראל למנות כונס, צריך הדבר לבוא לאישור מוקדם של ועדת הכספים. ואני מדבר על ועדת הכספים ולא על ועדת העבודה שנוטה בדרך כלל לצדם של העובדים, ואולי מתעלמת במידה לא קטנה מההיבטים הכלכליים. ועדת הכספים שצריכה לאשר ערבויות, שצריכה לאשר מכירות של חברות ממשלתיות, היא צריכה לדון על מנוי מפרק מרצון, או מינוי כונס נכסים.

י. ארידור:

לא צריך להתייחס לוועדת הכספים כאילו אין לה שיקולים חברתיים. אני מבקש להקפיד, כי יש לי הרושם שהשיקולים החברתיים שיש בוועדת הכספים הם יותר ענייניים מאשר של חברת-העובדים.

י. קיסר:

חבר-הכנסת קופמן, מדובר על כל ממשלה בישראל. ההצעה שאנו מדברים בה היא, שיהיה שיקול דעת נוסף של ועדת הכספים. כלומר, החלטת

הממשלה להביא לפירוק מרצון של חברה ממסלתית או למכירת מניות בחברה ממסלתית, טעונה אישור ועדת הכספים.

י. ארידור:

אני חושב שאחמוך בזה, אבל לא מהטעמים שלך.

היו"ר א. שפירא:

אני מודה לחבר-הכנסת קיסר. רשות הדיבור לסגן שר האוצר, עדי אמוראי.

סגן שר האוצר ע. אמוראי:

אני רוצה לומר את עמדת האוצר, וחברי גם ממשרד האוצר וגם ממשרד המשפטים ישלימו.

הצעת החוק של חבר-הכנסת ישראל קיסר מתייחסת הן לפירוק מרצון של חברה והן למכירת מניות של חברה ממסלתית. והוא מציע שהן במקרה של החלטה על פירוק מרצון של חברה ממסלתית והן במקרה של החלטה על מכירת מניות בחברה ממסלתית, ההחלטה תהיה טעונה אישור ועדת הכספים.

לגבי מכירת מניות, פיסקה זו בהצעת החוק אין בה צורך, כי הוראה דומה קיימת בחוק נכסי המדינה חטי"א-1951, ואין צורך בכפילויות. אטר להצעה עצמה, אני מתייחס לנימוקים שהמציע, ידידי חבר-הכנסת

ישראל קיסר, נימק בהם את הצעתו. הדבר עליו שם את הדגש הוא ההשפעה שיש להחלטות מכירה ופירוק על ציבור העובדים. אני מניח שזה עמד בראש מעייניו. ובכן, מכירת מניות של חברה ממסלתית, אין בה כדי לפתוח הסכמי עבודה, ואין בה כדי לשנות הסכמי עבודה וחנאי העבודה של העובדים בחברה. לכן, זה גם אינו רלבנטי.

החברות על-פי כל חוק ודין במדינת ישראל חייבות לפעול לפי שיקולים עסקיים, בין שהן חברות ממסלתיות ובין שהן חברות אחרות, ולראות לנגד עיניהן את טובת החברה. לכן כאשר החברה מחליטה על פירוק עסקיה - ובהצעתו של חבר-הכנסת קיסר מדובר על פירוק מרצון - ההגיון אומר, שיש להיאיר בידי החברה ובעלי מניותיה לסקול את השיקולים הרלוונטיים, ואין לערב בשיקוליה אלה גורמים נוספים.

בפירוק מרצון, בו אין הצהרה של מנהלי החברה שהחברה היא ברת-פרעון, דאג המחוקק - בפקודת החברות - לכל בעלי החוב של החברה שפרעו כדי גובה החוב שחבה להם החברה. בין בעלי חוב אלה מצויים גם העובדים - והגב' פרוקצ'יה חוכל להסביר את זכויות העובדים - שיוכלו להגיש תביעות בגין הזכויות המגיעות להם ואם יש צורך ניתן לנהל את הפירוק אף בפיקוח בית המשפט.

מבחינת ההגנה על בעלי החוב, וכמיוחד העובדים, די במה שיש בחוק ואין צורך בגורמים נוספים שיבקרו וידונו בפירוק מרצון של חברה. במקרה של פירוק מרצון, בו יש הצהרה על כושר פרעון, מלכתחילה מובטחות זכויות העובדים ואין מקום לדאגה לזכויות אלו.

י. ארידור:

פירוק מרצון יכול להיות גם כאשר אין כושר-פרעון.

סגן שר האוצר ע. אמוראי:

חבר-הכנסת ארידור, אינני לובש כובע של משפטן, ומלכתחילה ביקשתי חנא דמסייע בדמותה של הגב' פרוקצ'יה. מה שאני רוצה לומר, טעניינית, אם היתה מתקבלת ההצעה כפי שהוצעה על-ידי חבר-הכנסת קיסר,

יש בה שינוי הקונספציה שהונחה ביסוד חוק החברות הממשלתיות וזה שינוי מרחיק לכת. כאשר באנו לחוקק את חוק החברות הממשלתיות - ואני הייתי אחד מאלה שחוקקו את החוק - דאגנו שבכל הנוגע לפעילות החברה, היא תתנהל ככל חברה על-פי שיקולים עסקיים. ההבדל בין חברה ממשלתית ובין חברה אחרת הוא בכך, שכאשר הממשלה קובעת מדיניות כוללת - מקרו - יש הסדרים מיוחדים לגבי החברות הממשלתיות באישור ועדת הכספים, ולא על-פי המצב הספציפי של החברה. לא חשבנו שחברה ממשלתית צריכה להיות שונה מחברה אחרת, כי אחרת היא תהיה נחותה מלכתחילה.

מי שרוצה שתהיינה חברות ממשלתיות, מי שחושב שיש הכרח שתהיינה חברות ממשלתיות, ואינו חותר להתפרקות הממשלה מכל החברות הממשלתיות, צריך לתת להן את התנאים להתנהל כמו כל חברה. והתיקון שמציע חבר-הכנסת קיסר בא לשנות מעיקרו מעמדן של החברות הממשלתיות, לפי דעתי, שלא לטובת העובדים.

י. קיסר:

חשובת חברי, סגן שר האוצר עדי אמוראי, תואמת ב-100% את עמדתו של שר האוצר מודעי. שר האוצר נסים אמר, שלאישור הוא נוטה להסכים.

א. ויינשטיין:

עומדת לפנינו הצעה להעביר הצעת החוק של חבר-הכנסת ישראל קיסר לקריאה ראשונה במליאת הכנסת. כאשר הממשלה רוצה להביא הצעת חוק, היא מביאה הצעת חוק ישירות לקריאה ראשונה. כאן יש לפנינו מקרה שחבר הכנסת רוצה להביא הצעת חוק לקריאה ראשונה בכנסת. עצם הרעיון שבהצעת חוק זו נראה לי. כדי שאוכל לדון בו לגופו, אני רוצה לשמוע את דיעות חברי הכנסת במליאה, אני רוצה לשמוע דיעות של גורמים הקשורים בנושא. על פניו הנושא נראה בעיניי. אם ועדת הסרים לענייני כלכלה צריכה להחליט על פדוק חברה ממשלתית, מדוע ועדת הכספים לא תבחן את זה כדי שיהיה עוד שיקול דעת?

לכן אני תומך בהעברת הצעת החוק לקריאה ראשונה. לגופו של החוק נדון לאחר הקריאה הראשונה. אני רוצה לחסוך לוועדה דיון אחד.

י. ארידור:

אני תומך בהצעתו של חבר-הכנסת ויינשטיין. אבל אני רוצה לשאול שתי שאלות: מדוע ההצעה מוגבלת לפירוק מרצון? כלומר, אם אנו גורסים פירוק מרצון כפירוק אך ורק בתנאי שאפשר לכסות את כל החובות, זה לא פירוק שיש לו משמעות כלכלית. אז יהיה רשום שצריך להתייעץ עם הוועדה, אין לזה ערך. יש ערך כאשר מדובר בפירוק שהממשלה רוצה בו, אבל הוא פירוק על-ידי בית המשפט, אם כי הוא נעשה מרצון, הוא לא נעשה בכפיה.

ענין הפירוק של אל-על היה על-פי החלטת הממשלה, וזה היה פירוק על-ידי בית המשפט. אפשר היה גם לא לעשות את הצעד הזה ולהמשיך באותה הפקרות של שביחות.

הרעיון שצריך יהיה להתייעץ עם הוועדה נראה לי. ואני הייתי יוצר עוד שלב בין החלטת הממשלה ובין הפנייה לבית המשפט. לטעם מה דרוש לי השלב הזה? כי לפעמים אין דרך אלא לפנות לבית המשפט. במקרה של אל-על לא היתה דרך אחרת. אבל לפעמים, כאשר שר האוצר מודיע שהוא יפנה לבית המשפט, הוטבים יזה לא רציני, ומזלזלים בהתראה. כאשר פונים לבית המשפט, אין דרך חזרה. פנייה לבית המשפט זה לא דבר שאתה מגיש ומבטל כל שבוע.

אני הייתי רוצה שיהיה שלב נוסף בין החלטת הממשלה ובין הפנייה הפורמלית לבית המשפט, שלב של התייעצות עם ועדת הכספים, שהוא חובה על-פי החוק, כדי שיבינו שהמהלך הוא רציני, ואז יכול להיות שבאותה הזדמנות של התייעצות בוועדת הכספים, יתבררו הדברים ולא יהיה צורך בפנייה לבית המשפט. מה שלא נראה לי זה החסר שבהצעה. לא איכפת לי שיהיה כתוב: החלטה להביא לפירוק של חברה ממשלתית טעונה התייעצות עם ועדת הכספים, כדי שיהיה שלב של פישור לפני שהולכים לאמצעים מרוחקי לכת. אם לזה כיוון מזכיר ההסדרות, כיוונתי לדעתו.

ח. רמון:

אני רוצה לחזור לדברים שאמר סגן שר האוצר עדי אמוראי. האמת היא שחברה ממשלתית צריכה להתנהל על-פי מיטב שיקוליה העסקיים, אלא אם קבלה אישור לכך מועדת הכספים. העובדה היא שהחלטה על כינוס נכסים לא מקבלת הנהלת החברה. הנסיון מראה שלא קמה הנהלת מספנות ישראל ואמרה: אנחנו הולכים לכינוס נכסים. לכן אם מערבים את הממשלה כגורם לא עסקי, שצריך לסקול שיקול לא עסקי, יש מקום להצעה של חבר-הכנסת קיסר.

בהחלטות קרדינליות לגבי חברה ממשלתית, כמו מכירת מניות, מערבים את ועדת הכספים. כאשר מחליטים למכור מניות בחברה, מביאים את הדבר לאישור ועדת הכספים. למה? הרי החבר צריכה להתנהל על-פי מיטב שיקוליה העסקיים.

סגן שר האוצר ע. אמוראי:

החלטה על מכירת מניות מביאים לאישור ועדת הכספים, כי זה קשור בהשקעה הונית.

ח. רמון:

גם פה, כאשר אתה הולך לכינוס נכסים, יש לכך השפעה הונית. לכן אני תומך בהצעת חבר-הכנסת קיסר באופן עקרוני. אני נגד הוועדות בוועדת הכספים, אני בעד אישור של ועדת הכספים. אני חושב שההיעצות, זה פחות מדי. אבל אני מוכן להתווכח עם הממשלה. אני בעד ההצעה החוק כפי שהוגשה על-ידי חבר-הכנסת קיסר. אני בעד העברתה לקריאה ראשונה במליאה.

ג. שפט:

חבר-הכנסת ישראל קיסר, אתה עומד על ענין האישור?

י. קיסר:

עדיף אישור.

ח. קופמן:

אני מסוכנע שלחבר-הכנסת ישראל קיסר יש כוונות טובות. אבל אני לא הייתי רוצה להעמיס על ועדת הכספים עומס נוסף. ועדה זו עומדת בעומס ללא כל פרופורציה, ויכול להיות שזה פוגע בפעילותה. יש גבול ליכולת שלנו להתמודד עם הנושאים המובאים לפנינו. העובדה שאנחנו צריכים לעסוק בעשרות נושאים. לאחר השיקול של רשות החברות ושל הממשלה, אינני חושב שיש צורך בשיקול נוסף של ועדת הכספים. הממשלה איננה נטע זר, היא ממשלת אחדות לאומית. יש לחצים כלכליים. אנחנו יודעים שיש לחצים כלכליים, אבל יש פי כמה וכמה לחצים חברתיים.

הסביר חבר-הכנסת ארידור מה קרה באל-על.

י. ארידור:

אילו היה שלב חוקי של פנייה לוועדת הכספים, יכול להיות שבועדת הכספים היה נכנס השכל לראש, מבלי שזה היה מגיע לבית-המשפט.

י. קיסר:

הוא צודק ב-100%. מי שמכיר עניני עבודה יודע שהוא צודק.

ח. קופמן:

אני בעד המעטת המעורבות של ועדת הכספים. לפי הפרטנות של חבר-הכנסת ארידור, זה יכול להיות מכשיר שאפשר להפעיל יותר מהר. לפי דעתי, זה יכול להיות מכשיר להסתייגות חטלומים לספקים.

י. ארידור:

זה דו-כיווני.

ח. קופמן:

אם זה בא להגביל את הממשלה, אני חושש מזה. אני רוצה לחאול את חבר-הכנסת קיסר, ולא לשם קנטרנות, יש לכם חברות של חברת-העובדים, אם אתם מחליטים על פירוק חברה, אתם מביאים זאת לאישור הוועד הפועל של ההסתדרות?

י. קיסר:

איך לנו אפשרות למכור או למנות כונס נכסים. אילו היתה לנו אפשרות, אולי היינו חושבים על כך. אבל יש לנו ועדה מנהלת שהיא כמו ועדת הכספים, שבה יושבים חצי אנשי ציבור וחצי אנשי חברת העובדים.

פ. גרופר:

אני חושב שחבר-הכנסת קופמן צודק. כמה עוד רוצים להעמיס על ועדת הכספים? אני פונה לכל החברים, כל אחד שיעשה את החישוב הממלכתי. אני אינני רוצה להיות מעורב, ואינני יודע מדוע דרושה בכלל ההתערבות שלנו. יש כבר חברים החושבים, שאם נושא מסויים אינו מגיע לוועדת הכספים, המדינה תיהרס.

י. צבן:

אני רוצה לצדד בהצעתו של חבר הכנסת ויינשטיין לגבי תהליך הדיון. בנושא שחלק משמעותי של חברי הוועדה חושב שיש גרעין צודק ביזמת החקיקה, צריך להעביר את הנושא לקריאה ראשונה ולהקדיש את הזמן לדיון לגופו של ענין אחרי הקריאה הראשונה. כיוון שיש גישה חיובית של החברים, בוריאנט זה או אחר, להצעת החוק של חבר-הכנסת קיסר, צריך לתת לה קודם כל את המהלך לקראת הקריאה הראשונה.

אני רוצה לברך את חבר-הכנסת ישראל קיסר על היזמה הזאת. ואני אומר: מספיק היה הלקח של מספנות-ישראל, כאשר שר האוצר בא למספנות ובשידור חי ברדיו אמר, שהוא ישב בראש ועדת הסרים לעניני כלכלה שהחליטה על כונס והוא לא ידע במה מדובר.

י. ארידור:

הוא באמת לא ידע.

י. צבן:

היו חילופי דברים בין חבר-הכנסת חיים רמון ובין סגן שר האוצר עדי אמוראי לגבי ההטוואה בין מכירת מניות בחברה ממסלתית הטעונה אישור ועדת הכספים ובין פירוק מרצון של חברה ממסלתית, שלדעת סגן השר עדי אמוראי אין מקום שתהיה טעונה אישור ועדת הכספים. הרי הסמכות שאנו נוטלים לעצמנו היא לא בניהול החברה.

י. ארידור:

לנו יש חובה לאשר כל סטיה מניהול תקין.

י. צבן:

אינני בטוח שכוונת המחוקק בענין מכירת מניות בחברה ממסלתית, מצטמצם במה שאמר סגן שר האוצר. כאן אני מבקש את עזרתו של מר דמביץ.

נדמה לי, ההגיון ההסטורי שלי אומר, שכאשר חוקק החוק, סעיף זה היה מבוסס על כך שמדובר ברכוש המדינה. ואם אתה מוותר על רכוש המדינה, ועדה של הכנסת צריכה לתת אישור. שמענו שנושא מכירת מניות בחברה ממשלתית בא לוועדה מטעמים של שוק ההון. ואני אומר שהמניע היסודי היה בעלות הלאום. אם למכירת מניות דרוש אישור הוועדה, במצב שהמפעל עוד יכול להתקיים ויכול לתרום לתל"ג ולמייים תעסוקה, במינוי כונס נכסים שיכול להביא לחיסול המפעל, לא יתכן שוועדה לא יהיה מעמד.

לגבי החסכון בדיונים, נראה לנגד עינינו את הדוגמה של מפעל מנועי בית-שמט. השאלה היא, מתי ואיך יגיע הנושא לוועדה, כי הוא יגיע לוועדה בכל מקרה. השאלה אם הוא יגיע פוסט-פקטום או בזמן שהוועדה יכולה להפעיל שיקול דעת. לכן לא יחסך דיון על-ידי אי-קבלת ההצעה.

י. כהן:

אני חושב שבחינת העניין לא יכולה להעשות אלא לגופו. כאשר הנושא מגיע לוועדת הכספים, יש בו שיקול כלכלי ענייני. אבל הבעיה היא שגם ועדת הכספים היא ועדה פוליטית והיא חשופה ללחצים ויש לה המון רגישויות. יחד עם זאת הנסיון מראה שיש צורך בהליך ציבורי רחב יותר, גם כדי שחוקר כדי הדיון יהיה אפשר להטפיע גם על ציבור העובדים. אם הבעיות כל-כך קשות שאין ברירה אלא מינוי כונס, צריך להיות עוד גורם שיבחן את הדברים.

לכן הייתי מציע לוועדה ללכת בדרך-ביניים, לחייב את הממשלה להוועץ עם הוועדה ולא לחייב את הממשלה לקבל אישור הוועדה. אני חושב שהוועדות עם הוועדה אינה מגבילה את הממשלה.

ד. תיכון:

אני אינני מבין את הצעת החוק. אני סבור שאי אפשר להחליט על הפעלת מפעל באמצעות כונס נכסים ללא אישור ועדת הכספים, שהרי העברת מפעל לכונס נכסיט אינה יכולה להעשות ללא הקצאת משאבים. מרגע שמכניסים כונס למפעל, צריכה ועדת הכספים להקצות לו משאבים -

י. צבן:

יבואו רגע לפני.

ח. רמון:

ואם הכסף יבוא מגורם אחר, מבנק?

ד. תיכון:

בנק לא יתן כסף.

ח. רמון:

על יסוד החלטת ממשלה בנק לא יתן כסף?

ד. תיכון:

אינני נבהל מהמוטג כונס נכסים. ראיתי מקרים שכונס נכסים מצליח לשקם מפעלים.

אני נוטה לקבל את ההצעה, אבל לדעתי היא לא תעלה ולא תוריד.

א. שלום:

אני חושב שההצעה היא טובה, והדוגמה האחרונה - מפעל מנועי בית-שמט. אילולא היה לחץ צבורי ובדיקה מחודשת, המפעל היה הולך לכונס נכסים, ואחר-כך היה מגיע אלינו. ביוון שהיה דיון נוסף, המפעל לא הגיע לכונס נכסים.

יש דברים שהממשלה רוצה להפטר מהם, ואילו לוועדה יש שיקול אחר לגבי דברים אלה. לכן אני חושב שההצעה של חבר-הכנסת קיסר היא טובה. ואני מצטרף להצעה של חבר-הכנסת אריאל ויינשטיין שנעביר את

הצעת החוק לקריאה ראשונה במליאה, ולאחר שתחזור אלינו נקיים בה דיון לגופה.

ע. סולודר:

אני רצייתי להעיר לא לגופה של הצעת החוק שעל פניה נראית לי, אלא להצעתו של חבר-הכנסת ויינטטיין. אני רוצה לשמוע את חוות דעתו של היועץ המשפטי לוועדה, מר דמביץ לגבי הקריאה הטרומית. לדעתי, יש חשיבות לקריאה הטרומית, גם אם אנו רוצים שההצעה תעבור מהר. על יסוד הנסיון אני יודע שכאשר העברנו הצעת חוק מהר ובקלות, נתגלו בה אי-דיוקים.

ג. שפט:

אני מצטרף למחייבי הצעת החוק. דיון נוסף בשלב הבא.

מ. סרית:

לדעתי, ועדת הכספים אינה צריכה להחערב בענין פירוק חברות. אם בכל זאת רוצים להביא נושא זה לפני ועדת הכספים, הוא צריך להיות מובא לאיטור הוועדה או בכלל לא.

ד. תיכון:

לגבי חברות ממסלתיות קיימת בעייה של ערבות, ערבות ישירה של הממשלה, ערבות מוגבלת של הממשלה. מה אחריות הממשלה לגבי חברה ממסלתית? מתי היא מקבלת ערבות המדינה, מתי היא מקבלת ערבות מדינה אוטומטית ומתי באיטור ועדת הכספים? כל הנושא הזה לא לובן. אני מציע שבהזדמנות זו תדאג הממשלה להבהיר את הנושא.

א. פרוקצ'יה:

נשאלה שאלה, מה צריכים להיות השיקולים לפירוק מרצון. מדובר בחברה שמחפרקת לא מטעמים של חוסר יכולת פרעון - - -

י. ארידור:

זה פירוק מרצון אבל במונחים של חוק החברות הממשלתיות.

הממשלה מופקדת על המדיניות העסקית והיא המחליטה, ללא פיקוח ישיר של הכנסת, על הקמת חברה ממסלתית, עריכת שינויים בה ופירוקה. זו היתה התפיסה המקורית של חוק החברות הממשלתיות.

לגבי אופיה של חברה ממסלתית, הציר שעליו מבוססות כל ההוראות של החברות הממשלתיות בנוי על התפיסה, שחברה ממסלתית היא חברה עסקית. הפועלת לפי שיקולים עסקיים, ופירוק מרצון גם הוא בא משיקולים עסקיים.

סעיף 14 לא השאיר את הנושא של פירוק מרצון כנושא מעורפל, אלא הוא קבע קריטריונים שהממשלה צריכה להתחשב בהם. יכול להיות שקיימים שיקולים אחרים בעלי חשיבות צבורית, אבל הם אינם רלבנטיים לפירוק מרצון. אם רוצים להרחיב שיקולים אלה, צריך לדעת שיש פה שינוי לא רק לגבי פירוק, אלא גם לגבי ההקמה וההפעלה של חברה ממסלתית.

באשר לגורם המחליט, לדעת משרד המשפטים אין זה רצוי ואין צורך שתהיה מעורבות של גורם נוסף בהחלטת הממשלה. קודם כל, יש יתרון רב במתן חופש פעולה לממשלה גם לקבוע מדיניות וגם ליישם אותה, והתערבות נוספת עלולה לעכב ולהכביד על ביצוע ההחלטות.

דבר נוסף - אין צורך באיטור נוסף, כי סעיף 14 לחוק מונה את העילות הרלבנטיות לפירוק. חזקה על הממשלה שתפעל על-יסוד העילות המפורטות. זה לא נושא והיא יכולה להחליט עליו לפי שרירות לבה.

דבר נוסף - קיימת בקורת של מבקר המדינה וקיימת בקורת פרלמנטרית כללית.

לאור כל הנימוקים האלה, אנו בדיעה שאין צורך בתוספת זו של איטור ספציפי של ועדת הכספים.

ז. אורן:

סעיף 14 לחוק החברות הממשלתיות אינו עוסק בפירוק שאתם מתעניינים בו כתוצאה מאי-יכולת פרעון. הוא עוסק בפירוק מרצון מטעמים אחרים. תיקון סעיף 14 לחוק החברות הממשלתיות, לא יפתור את הבעיה, כי עושים את הפירוק במסגרת חוק החברות ולא במסגרת חוק החברות הממשלתיות.

היו"ר א. שפירא:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר חוק החברות הממשלתיות (תיקון - סייג לפירוק מרצון ולמכירת מניות), התשמ"ז-1986 לקריאה ראשונה.

א. דמביץ:

אני מבקש לשאול: התיעצות או איטור?

היו"ר א. שפירא:

על כך נחליט בדיון לאחר הקריאה הראשונה במליאה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון - סייג לפירוק מרצון ולמכירת מניות), התשמ"ז-1986 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ישראל קיסר לקריאה ראשונה נחלק בה

חוק לתיקון פקודת החברות (דירקטורים מקרב הציבור) - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת אריאל ויינשטיין

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא:

חוק לתיקון פקודת החברות (דירקטורים מקרב הציבור) - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת א. ויינשטיין.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר הצעת חוק זו לקריאה ראשונה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (דירקטורים מקרב הציבור), התשמ"ז-1986 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת א. ויינשטיין - לקריאה ראשונה נחלק בה

זוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 70), החשמ"ו-1968 -
 הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. קופמן
 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון) (פטור ממס רווחי הון
 לפדיון מניה של חבר באגודה שיתופית), החשמ"ו-1968 - הצעת
 חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. רמון

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא:

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 70), החשמ"ו-
 1968 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. קופמן;
 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון) (פטור ממס רווחי
 הון לפדיון מניה של חבר באגודה שיתופית), החשמ"ו-1968 -
 הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. רמון.

א. דמביץ:

אדוני היו"ב ראש, מכיוון שיש שינויי גירסה בין גירסתו
 של חבר-הכנסת חיים רמון ובין גירסתו של חבר-הכנסת חיים קופמן,
 אני מבקש רשות להתייעץ עם ינייהם כדי לגבש נוסח סופי.

י. ארידור:

אני רוצה להעיר הערה שאני מרגיש שלא אמלא חובתי כחבר ועדת
 הכספים אם לא אעיר אותה. למרות שההצעה משותפת לחברי-הכנסת חיים
 רמון וחיים קופמן, לי יש הסוסים, שכאשר נעשות הטבות מס שניתנות
 לתחולה במגזר רחב לגבי קבוצה חלקית באותו מגזר על-פי קריטריונים
 שניתנים היו לתחולה בצורה יותר רחבה, זה היה מחייב דיון מעמיק
 בוועדת הכספים.

אני יכול להגיד שכאשר הייתי שר האוצר, התנגדתי להצעה חלקית
 מהסוג הזה.

ד. תיכון:

כחבר ועדת המסנה שקיימה דיון בנושא, אני תומך בהעברת
 הצעות החוק לקריאה ראשונה. אבל אני חייב לומר, שהצעות החוק, לאחר
 שיעברו קריאה ראשונה, יחייבו דיון מעמיק בוועדה. אני סבור שיש
 צדק בטענת אג"ד, אבל החוק נקרא מס רווחי הון והוא מחייב התייחסות
 לגבי כל המגזרים במסך. אני מקווה שכאשר תיערך הקריאה הראשונה,
 יתייחסו גם למגזרים אחרים שבהם קיימת הבעייה. כדי להריץ את החוק,
 החלטתי לדחות את הדיון על חילוקי הדיעות לגבי התחולה לשלב שלאחר
 הקריאה הראשונה.

ח. קופמן:

אני העליתי מעל במת הכנסת הצעה נוספת, קצת חורגת, אבל יש בה
 כדי לספק, וההצעה היא שלאחר הקריאה הראשונה בהצעת החוק, נשתדל
 להחיל תיקון ברוח חוק זה גם על מגזרים אחרים, כאשר התקרה תהיה
 70,000-60,000 שקל לאחר 20 שנות עבודה; וזאת כדי להגיע לטווח
 ולא יהיה מצב שעושים הסדר רק עם ענף אחד.

ד. תיכון:

לדידי הבעייה היא הבעייה של תחילת החוק, כי מבקשים להחיל
 אותו שנתיים רטרואקטיבית.

היו"ר א. שפירא:

אני מביא להצבעה את ההצעה להעביר שתי הצעות-החוקים לקריאה ראשונה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר הצעת חוק לתיקון חקנות מס הכנסה (תיקון מס' 70), התשמ"ו-1968 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. קופמן והצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון) (פטור ממס רווחי הון לפדיון מניה של חבר באגודה שיתופית), התשמ"ו-1968 - הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ח. רמון לקריאה ראשונה נתקבלה

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) - אמיסיות של:
 מנפיקים חברה להנפקות של בנק דיסקונט (סדרה 169, 15,000,000 ש"ח)
 לאומי חברה למימון בע"מ (סדרה 162, 30,000,000 ש"ח)
 לאומי חברה למימון בע"מ (סדרה 163, 12,000,000 ש"ח)
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 5, 15,000,000 ש"ח)
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 6, 15,000,000 ש"ח)
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 7, 7,500,000 ש"ח)
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 8, 22,500,000 ש"ח)
 ב.ל.ח. מימון והנפקות (1981) בע"מ (סדרה 5, 15,000,000 ש"ח)
 כלל הנפקות לתעשייה בע"מ (סדרה ח', 14,650,000 ש"ח)

(מכתבי שר האוצר מיום כ"ו בחשבון התזמ"ז - 28.11.86, מיום י"ח בחסון התשמ"ז-20.11.86, מיום כ"ד בחסון התשמ"ז-26.11.86, מיום י"ז בחסון התשמ"ז - 19.11.86 (2) ומיום י' בכסלו התשמ"ז-12.12.86 (4))

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא: צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה), אמיסיות של בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, הבנק לפיתוח התעשייה וכלל הנפקות לתעשייה. הדיון באמיסיות אלה נערך לפני 10 ימים ונקבע שהיום תהיה ההצבעה.

ד. תיכון:

אדוני היושב ראש, חבל שלא דאגת להחעדכן. אנו קיימנו דיון, ויושב הראש סיכם את הישיבה ואמר, שהיות והאוצר אינו מוכן בתשנ"ח לסאלות שהועלו בדיון, ואני העליתי שתי שאלות, שאלת ייקור עלגת ההון ושאלת מתן מונופול לבנקים לגבי גיוס הון וסגן שר האוצר אמר שהבעיות קיימות והן מוכרות לאוצר והאוצר מינה צוות פנימי שיבדוק וליציע שיפורים וסינויים בנושאים אלה - האוצר יביא תשובותיו לפני ההצבעה. עכשו אתה יכול לומר: אני דוחה את הסיכום של יושב ראש הישיבה ואני מעמיד להצבעה אמיסיות אלו גם כאשר אין תשובות לשאלות שהוצגו באותה ישיבה.

אני בכל זאת חושב שאנו מקנים בשיטה החדשה מונופול לבנקים לגבי גיוס הון. מה שהיה צריך האוצר לעשות הוא להציג לפנינו נתונים על הנפקת אגרות חוב מאז אגרות החוב-רפורמה יצאו לדרך.

ח. רמון:

אני רוצה להסביר לחברים מה קורה. האוצר מאפשר יותר ויותר לחברות לפנות ישירות לציבור. והחברות מנסות להנפיק אגרות חוב שלא באמצעות הבנקים. לצערי, החברות אינן מצליחות בהנפקות. אטרנו הנפקה לחברה תדיראן, ותהיראן לא הצליחה למכור את אגרות החוב. יותר מזה, הבנק שהנפיק את אגרות החוב לתדיראן לא הצליח למכור את אגרות החוב. ואז העלה האוצר רעיון, שהיות ואפשר להתכנסות לצורך תכניות חסכון באגרות חוב, הבנק שהנפיק את האגרות של תדיראן יקנה אגרות אלו - - -

מ. פרידמן:

הוא עוד לא קנה.

ח. רמון:

במקום לאפשר לו לעשות זאת ישירות, אתם עושים עיסקה-סיבובית שמייקרת עלות ההון.

אנחנו צריכים לטאוף שכל פירמה תוכל לצאת לבד בהנפקה. אבל אם הפירמה אינה רוצה לצאת לבד, אי אפשר להכריח אותה.

ד. תיכון:

צריך לאפשר הקמת חברת השקעות - - -

ח. רמון:

אינני יודע שפנה מישהו והביע רצון להקים חברת השקעות ולא נתנו לו אישור. אנחנו צריכים לתת חופש לשוק ההון לעבוד באופן ישיר, אבל מי שרוצה לעשות הנפקה על-ידי בנק, צריך לאפשר לו.

למה הציבור קונה אגרות חוב של בנק? ראשית, יש לו נסיון טוב עם אחריות המדינה על אגרות של הבנק; שנית, לבנק יש פיזור גדול יותר. חברת סייטקס יכולה לפול, בנק הפועלים עדיין ישאר בנק.

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים להצבעה.

ד. תיכון:

מתי נקבל את הנתונים?

היו"ר א. שפירא:

ידוע לי שהאוצר נתן תמריצים לחברות שיצאו בהנפקות ישירות, לא דרך הבנקים.

מ. פרידמן:

הסכום המינימלי שהבורסה נותנת לצאת בהנפקה הוא 4 מליון דולר. אנחנו היינו מוכנים לפעול שהם יורידו את הסכום. אנחנו היינו מוכנים לאחד סכומים כדי שחברות יוכלו לצאת בהנפקה, ולא יצאו.

מתוך כ-280 מליון דולר הנפקות, כשני-שליש יצאו על-ידי החברות הבנקאיות המנפיקות.

ד. תיכון:

ואם רואים בחדשים האחרונים נטיה להתמקד בבנקים?

ח. רמון:

אחרי הכשלוך של ההנפקה של תדיראן, החברות חוששות לצאת בהנפקות.

ד. תיכון:

אני מבקש שהנתונים יימסרו.

מ. פרידמן:

אנחנו נגיש את הנתונים בכתב.

היו"ר א. שפירא:

אני מביא להצבעה אורים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) -
אמיסיות של בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק לפיתוח החעשיה
וכלל הנפקות לחעשיה בע"מ.

ה צ ב ע ה

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה)אמיסיות של -
 מנפיקים, חב' להנפקות של בנק דיסקונט בע"מ (סדרה 169,
 15,000,000 ש"ח

לאומי חברה למימון בע"מ (סדרה 162, 30,000,000 ש"ח
 לאומי חברה למימון בע"מ (סדרה 163, 12,000,000 ש"ח
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 5, 15,000,000 ש"ח
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 6, 15,000,000 ש"ח
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 7, 7,500,000 ש"ח
 הפועלים הנפקות בע"מ (סדרה 8, 22,500,000 ש"ח)
 ב.ל.ת. מימון והנפקות (1981) בע"מ (סדרה 5, 15,000,000 ש"ח)
 כלל הנפקות לתעשייה בע"מ (סדרה ח', 14,650,000 ש"ח) -
 א ו ש ר ו

מ. פרידמן:

ההנפקה של מנפיקים חב' להנפקות של בנק דיסקונט היא בסכום של 15 מליון ש"ח ומיועדת למתן הלוואה לאלרון תעשיות אלקטרוניקה. ההנפקה של לאומי חברה למימון בע"מ בסך 30 מליון ש"ח מיועדת למתן הלוואות לתעשיינים למימון חכניות פיתוח והרחבה, ההנפקה של לאומי חברה למימון בע"מ בסך 12 מליון ש"ח מיועדת למימון השקעות שאושרו על-ידי מרכז ההשקעות.

ד. תיכון:

זה שייך להתאחדות התעשיינים?

מ. פרידמן:

כן.

ד. תיכון:

אני מתפלא עליך, אדוני היושב ראש. מעלים את עלות ההון ואתה שותק. אתה יודע מה עושים כאן? כל אחד גוזר לו את המרווח שלו.

היו"ר א. שפירא:

אמרת את זה עשרים פעם וקבלת תשובה שהאוצר נתן תמריצים.

מ. פרידמן:

ההנפקות של בנק הפועלים הנפקות בע"מ בסך 15 מליון ש"ח מיועדת למתן הלוואות למפעלי תעשייה של הקבוץ הארצי למימון השקעות. ההנפקה של הפועלים הנפקות בע"מ בסך 15 מליון ש"ח מיועדת למתן הלוואות למפעלי תעשייה של הקבוצים למימון השקעות, ההנפקה של הפועלים הנפקות בע"מ בסך 22,500,000 ש"ח מיועדת למתן הלוואה להתאחדות המלונות. ההנפקה של הפועלים הנפקות בע"מ בסך 7,500,000 ש"ח מיועדת למתן הלוואה לתעשיית מזון תנובה. ההנפקה של בנק לפיתוח התעשייה מימון והנפקות בע"מ בסך 15 מליון ש"ח מיועדת למתן הלוואות למפעלי תעשייה ובתי מלון. ההנפקה של כלל הנפקות לתעשייה בסך 14,650,000 ש"ח מיועדת למתן הלוואות לכיתת וארדון בהכוונת מרכז ההשקעות וכן למתן הלוואה לישראליסנג.

ח. רמון:

ומה התנאים?

מ. פרידמן:

הכל נמכר במכרז והריביות הן 8.5%-8%.

ד. תיכון:

כמה זה עולה לתעשייה?

מ. פרידמן:

המרווחים נעים לפי טיב הלקוח.

ד. תיכון:

מה פירוט "לפי טיב הלקוח"?

מ. פרידמן:

מי שיש לו מעט בטחונות מטלם יותר.

ד. תיכון:

ממתי גובה הבטחונות קובע את גובה הריבית?

היו"ר א. טפירא:

אני רוצה להודיע, שמחר לא תתקיים ישיבת הוועדה, כי חברי הוועדה רוצים להשתתף בסיוור בחברון.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.15